



Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 119/17

Luksemburg, 14 listopada 2017 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-498/16
Maximilian Schrems / Facebook Ireland Limited

W opinii rzecznika generalnego Michała Bobeka Maximilian Schrems może powoływać się na swój status konsumenta dla celów pozwania Facebook Ireland przed sądy austriackie w kontekście wykorzystywania przez niego jego własnego konta na Facebooku do celów prywatnych

Maximilian Schrems nie może natomiast powoływać się na status konsumenta w odniesieniu do roszczeń scedowanych na niego przez innych konsumentów

Maximilian Schrems wszczął przed sądem w Austrii postępowanie przeciwko Facebook Ireland. Twierdzi, że spółka Facebook Ireland naruszyła prywatność i prawo do ochrony danych osobowych¹ jego oraz siedmiu innych użytkowników Facebooka, którzy scedowali na niego swoje roszczenia z tytułu takich samych naruszeń² w odpowiedzi na internetowe zaproszenie M. Schremsa³. Użytkownicy ci mają miejsce zamieszkania w Austrii, Niemczech i Indiach.

Facebook Ireland kwestionuje jurysdykcję międzynarodową sądów austriackich. Spółka twierdzi po pierwsze, że dla celów postępowania, które wszczął wobec niej, M. Schremsa nie można już pod żadnym pozorem uważać za konsumenta. Facebook Ireland twierdzi, że prowadzenie przez M. Schremsa działalności zawodowej związanej z roszczeniami podnoszonymi przez niego wobec Facebooka spowodowało, że utracił on status konsumenta. W związku z tym nie może on zdaniem Facebooka korzystać z udogodnień proceduralnych przyznawanych przez prawo Unii⁴ konsumentom i polegających na umożliwieniu konsumentom wytaczania powództw przeciwko zagranicznym kontrahentom przed lokalnym sądem, właściwym ze względu na ich miejsce zamieszkania. W każdym razie założenie przez M. Schremsa *strony* na Facebooku oznacza, że korzysta on ze swojego konta na Facebooku do celów zawodowych. Po drugie, Facebook Ireland uważa, że uprzywilejowanie konsumenta w kontekście zasad jurysdykcji ma charakter czysto osobisty i nie może być powoływane w odniesieniu do scedowanych roszczeń.

Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy, Austria) zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o wyjaśnienie dwóch aspektów uprzywilejowania konsumenta w kontekście zasad jurysdykcji.

Oberster Gerichtshof przedstawił kontekst, w którym powstał spór, i stwierdził, że M. Schrems specjalizuje się w prawie IT oraz prawie ochrony danych osobowych i pisze pracę doktorską poświęconą prawnym aspektom ochrony danych osobowych. Korzysta z Facebooka od 2008 r. Początkowo korzystał z Facebooka wyłącznie w celach prywatnych pod fałszywym nazwiskiem. Od 2010 r. używa on *konta na Facebooku* pod swoim nazwiskiem, zapisanym cyrylicą, które wykorzystuje tylko dla swojej prywatnej działalności – ładowania zdjęć, pisanie postów, czatowania

¹ Maximilian Schrems dochodzi m.in. uznania niektórych postanowień umowy za bezskuteczne, zaniechania wykorzystania danych osobowych oraz odszkodowania. Pozew w postępowaniu głównym został wniesiony z pomocą spółki finansującej koszty postępowania spornych za wynagrodzeniem w wysokości 20% wygranej i ze wsparciem agencji public relations.

² Wyłącznie dla celów postępowania.

³ W odpowiedzi na internetowy apel powoda ponad 25 000 osób dokonało cesji swoich roszczeń przeciwko stronie pozwanej na powoda za pośrednictwem jednej ze stron internetowych zarejestrowanych przez powoda. W dniu 9 kwietnia 2015 r. na liście oczekujących znajdowało się kolejnych 50 000 osób.

⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 42).

za pomocą komunikatora internetowego. Ma około 250 „znajomych na Facebooku”. Od 2011 r. korzysta również ze *strony na Facebooku*. Strona ta zawiera informacje o jego wykładach, uczestnictwie w panelach dyskusyjnych i wystąpieniach w mediach, książkach, których jest autorem, zbiorce datków, którą uruchomił, oraz o postępowaniu sądowym⁵ wszczętym przez niego przeciwko Facebook Ireland.

Na temat postępowań prowadzonych przeciwko Facebook Ireland M. Schrems opublikował dwie książki, wygłaszał (częściowo również odpłatnie) wykłady, zarejestrował liczne strony internetowe (blogi, petycje on-line, akcje finansowania społecznościowego dla postępowań przeciwko stronie pozwanej), otrzymał różne nagrody i założył stowarzyszenie Verein zur Durchsetzung des Grundrechts auf Datenschutz. Utworzył również zespół złożony z 10 osób, przy czym trzon zespołu stanowi pięć osób wspierających go w „jego kampanii przeciwko Facebookowi”.

W przedłożonej dzisiaj opinii rzecznik generalny Michal Bobek zaproponował, by Trybunał Sprawiedliwości odpowiedział Oberster Gerichtshof po pierwsze, że prowadzenie działalności takiej jak publikowanie, wygłaszanie wykładów, prowadzenie stron internetowych lub zbieranie datków na wyegzekwowanie roszczeń nie powoduje utraty statusu konsumenta w odniesieniu do roszczeń danej osoby dotyczących jej własnego konta na Facebooku wykorzystywanego do celów prywatnych. Wynika z tego, że M. Schrems może być uważany za konsumenta w odniesieniu do *jego własnych* roszczeń wynikających z korzystania z *należącego do niego* konta na Facebooku do celów prywatnych. Stwierdzenie to jest jednak sformułowane z zastrzeżeniem weryfikacji, której w tym zakresie miałby dokonać Oberster Gerichtshof.

Zdaniem rzecznika generalnego status konsumenta zależy co do zasady od charakteru i celu umowy w chwili jej zawarcia. Późniejsza zmiana sposobu korzystania z umowy może być brana pod uwagę tylko w wyjątkowych sytuacjach. W przypadkach, gdy charakter i cel umowy są zarówno prywatne, jak i zawodowe, status konsumenta może zostać utrzymany, jeżeli „wymiar” zawodowy można uznać za marginalny. Wiedza, doświadczenie, zaangażowanie w sprawy obywatelskie lub fakt pozyskania określonej renomy w związku z postępowaniem sądowym nie pozbawiają same w sobie nikogo statusu konsumenta.

Po drugie, **rzecznik generalny zaproponował, by Trybunał Sprawiedliwości odpowiedział, że konsument, który może pozwać swojego zagranicznego kontrahenta przed sądem właściwym dla swojego miejsca zamieszkania, nie może występować jednocześnie wraz ze swoimi roszczeniami z mającymi ten sam przedmiot roszczeniami scedowanymi na niego przez innych konsumentów, mających miejsce zamieszkania w innych miejscach w tym samym państwie członkowskim, innych państwach członkowskich lub państwach trzecich.**

Zdaniem rzecznika generalnego odnośne przepisy jurysdykcyjne wyraźnie wskazują, że uprzywilejowanie konsumenta w kontekście zasad jurysdykcji zawsze ogranicza się do konkretnych i określonych stron umowy. Umożliwienie konsumentowi korzystania z owego uprzywilejowania w odniesieniu do roszczeń scedowanych na niego wyłącznie w celach procesowych byłoby z tymi przepisami niezgodne. Rozszerzenie zakresu stosowania owego uprzywilejowania pozwalałoby na koncentrację roszczeń przed jednym sądem i wybór, w przypadku powództw zbiorowych, bardziej przychylnych sądów, przez scedowanie wszystkich roszczeń na konsumenta mającego miejsce zamieszkania w obszarze właściwości danego sądu. Rozwiązanie takie mogłoby prowadzić do niepożądanego celowego cedowania roszczeń na konsumentów zamieszkujących w obszarze właściwości dowolnego sądu, gdzie orzecznictwo jest bardziej przychylne, koszty są niższe lub udzielana jest szerzej zakrojona pomoc prawna, co potencjalnie mogłoby prowadzić do nadmiernego obciążenia niektórych sądów.

⁵ W 2011 r. M. Schrems złożył 22 skargi przeciwko Facebook Ireland przed irlandzkim Data Protection Commissioner (Inspektorem Ochrony Danych Osobowych). W odpowiedzi na te skargi Data Protection Commissioner sporządził sprawozdanie z audytu, zawierające zalecenia dla Facebook Ireland i w dalszej konsekwencji sprawozdanie pokontrolne. W czerwcu 2013 r. M. Schrems wniósł, w związku z programem inwigilacyjnym PRISM, kolejną skargę przeciwko Facebook Ireland, w następstwie której Trybunał Sprawiedliwości, wyrokiem w sprawie [C-362/14](#), Schrems; zob. komunikat prasowy [117/15](#) stwierdził nieważność decyzji Komisji Europejskiej w sprawie „bezpiecznej przystani”.

Rzecznik generalny przyznał, że zbiorowe dochodzenie roszczeń sprzyja skutecznej ochronie sądowej konsumentów. Dobrze skonstruowane i wdrożone może przynieść też dalsze korzyści systemowe dla systemu sądowego, jak np. ograniczenie konieczności prowadzenia równoległych postępowań. Jednak stworzenie możliwości takiego zbiorowego dochodzenia roszczeń w sprawach konsumenckich nie należy do Trybunału Sprawiedliwości, lecz ewentualnie do prawodawcy Unii.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedłożenia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106